

ODBRANA

»ODBRANA« izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro
Uredništvo i uprava nalaze se u prostorijama
na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom)
Telefon br. 81.

Glavni urednik: Prof. Dr ANTE MIŠURA

Vlasnik: Konzorcij »Odbrana«, predstavnik i odgovorni urednik MILIVOJ GRUBIŠIĆ, advokat. pripr.

GODINA I

Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

Šibenik 23 novembra 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

BROJ 18

Dnevne vijesti

17 — XI — Moskovski »Journal de Moscou« piše da je prije nekoliko mjeseci s njemačke i japanske strane bilo predloženo da se japansko-njemačko-italijanski protukomunistički pakt pretvori u vojnički savez. Italija je nu prvi mah bila pristala, ali je poslije odustala motivacijom što je taj pakt uperen protiv Engleske. Posle toga došlo se je do englesko-italijanskog sporazuma. Moskovski list piše da se Italija nada velikoj koristi od saradivanja sa Engleskom.

»Essener National Zeitung«, glasilo maršala Göringa, ističe da Njemačka neće da osnuje svoje kolonije na štetu malih država, nego da traži povratak svojih kolonija.

Engleska, Francuska i Amerika rade zajednički na planu iseljavanja njemačkih Židova. Izgleda da se radi na tome, kako bi se provela kolonizacija Židova u nekim krajevima Amerike i britanskog carstva.

18 — XI — Sir Thomas rekao je na sjednici Donjeg doma u Londonu, da i pored razočarenja u nedavnoj prošlosti Engleska danas raspolaže efikasnom odbranenom silom, koja je možda još nepotpuna, ali koja je dovoljna da dostojno odgovori svakom napadaču, koji bi je iznenada napao, ali koji bi se pokajao, što je izvršio napadaj.

19 — XI — Komesar Reicha g. Heinlein izjavio je da veliki Reich opominje i upozorava, da će svaki koji radi protiv njega, imati protiv sebe Reich za neprijatelja. Poslije g. Henleina dr. Goebbels rekao je pored ostaloga: »Ne želimo da izvozimo antisemitizam, ali ono što bismo htjeli izvesti, to su Židovi. Kada bi cio svijet bio antižidovski nastrojen, onda mi ne bismo nikada željeli da se otresemo naših Židova. Mi bismo se radovali, da je svijet dovoljno raspoložen prema Židovima, da bi nam skinuo naše Židove s vrata, isključili smo Židove iz javnog života, jer pripadaju drugoj rasi. Marksiste smo isključili, jer je njihova prijestolnica u Moskvi, a Katolike, jer im je prijestolnica u Rimu. Slobodne židare isključili smo zbog njihovog internacionalizma. Otstranili smo sve ove bakule zaraze.«

20 XI — U Barceloni je izbio ogromni požar koji je potpuno uništio jednu cijelu četvrt, u kojoj je bila velika množina raznih eksploziva. Vladu našli da je požar djelo sabotaže, pa je otvorila istragu vršeci brojna hapšenja.

21 — XI — Vijest o odlasku jugosl. Kneza Namjesnika Pavla u London je izazvala u svim političkim i diplomatskim krugovima najveći interes. Ma da se u tim krugovima ističe da je posjet privatnog karaktera, ipak se naglašava da će jugoslovenski Knez Namjesnik prilikom svog boravka u Londonu imati važne političke razgovore sa Kraljem Jurjom i predsjednikom Chamberlainom.

„Ne damo ni pedalj zemlje, KOJA JE NAŠA!“

Ovako je uzviknuo u Novom Sadu dr Stojadinović pred zborom od 80.000 ljudi. Dr Stojadinović je ovako uzviknuo, jer, i ako je horizont naše zemlje vedar i jasan, bilo je sitnih duša koje su širile alarmantne glasove o neuspjehu vođenja naše spoljne politike. Mi sa susjedima stojimo bolje no ikada do sada. Nema razloga da se bojimo sudbine Čehoslovačke. Naša Jugoslavija broji preko 90 posto Jugoslavena. Nema zar države koja bi se mogla pohvaliti tolikom etničkom homogenošću svoga stanovništva. Duševni patuljci u općoj sreći gledaju svoju nesreću; tuđa slava ne da im spavati; tuđe zasluge ne mogu progutati. Oni su zaslijepljeni pa prelaze granice i pozitivnih zakona i zdravoga razuma. Širenje glasova o nekoj amputaciji od strane naših susjeda povlači zakonsku oštricu, a povlači i ime klevetnika. Klevetat drugoga u čemu su oni sami, znači biti u abnormalnom duševnom stanju, Turati takve vijesti u stranu štampu, dok strana štampa slavi našu državu i dok se strani državci izjavljuju za nasljedovanje našega g. Ministra spoljnih djela, zar to ne znači izgubiti glavu. Širenje takvih glasova u Jugoslaviji njih dovodi u kontradikciju, jer oni sami vječito sanjare o nekim autonomijama, amputacijama itd. Zar to nije njihov vječni san u koji hoće da uspravaju i jedan veliki dio našega naroda? Jugoslavija im je najmilija riječ. Neće je ni da čuju, neće je ni da spomenu. Njena zastava njima je najostriji trn u oku. Sve druge su im države bliže, svi drugi narodi su im srodniji. Ta oni su potomci kulturnog zapadnog svijeta ta, oni su nosioci hiljadogodišnje zapadne kulture. Pošto je duša bolji dio čovjeka, to su oni srodnici Zapada, nemaju ništa zajedničkoga s Istokom. Krv i jezik, isti običaji i sve druge etničke osobine za njih su gluposti. Oni jedini imaju monopol na kulturu, a svi koji nisu s njima jesu barbari. Da su i u ovoj pitanju sami sobom u najvećoj kontradikciji ne treba ni govoriti. Seljačka demokratija negira svaku prosvjetu; ona neće školovane ljude; ona traži originalni materijal, kakov je čista priroda dala. Ne treba nikakvog brušenja; sirova materija je najbolja. Ona je jedina podnesna za stvaranje nove generacije, nove države sa najsretnijim uspijajama u svim pravcima narodnoga života, prema onoj krivo shvaćenoj: »Hljeb iz zemlje, jezik iz naroda«!

Sva filozofija ovih naših mudrih Filadelfija može se svesti na jednu veliku gomilu najhaotičnijih apsurdna. U današnjem naprednom vremenu, kad je prosvjeta doprla do najzabavnijih krajeva, kad imamo tolike univerzitete, srednje i stručne škole, tako da se možemo mjeriti sa najkulturnijim narodima, nepojmljivo je, kako ovo nekoliko fakultetski naobraženih ljudi zavodi neškolovanu masu.

Razumljivo je da imamo ljudi koji traže svoju sreću na političkim arenama; ali je nerazumljivo, što se služe ovakvim sretstvima i metodama.

Ovi naši demagozi danas kao da tobože prolju suze nad neuspjehom naše vanjske politike, jer će nastupiti neke amputacije naše države; a kad oni sami na to potstrekavaju prosti narod, e, onda su to najviši patriotski podvizi. Farizeji ne vide kako su prozirne njihove tendencije i kako su niske njihove majstorije. Pametni ljudi uvijek s prezirom prelaze preko krokodilskih suza.

Sva bjesomčna akcija ovih duševnih pigmeja tužno se razbija o snagu i veličinu najkrupnijih činjenica. To je najsmrtonosniji udarac protiv kleveta i laži, od koga se neće moći odbraniti sva šarena četa tehničkih junaka. G. dr Stojadinović je mudrim predviđanjem evropske političke situacije igrao ispravnu kartu. On je dobio mnogo. On je svoju zemlju izbavio velike nesreće, u najmanju ruku, mobilizacije. Naše su granice sigurne, naši su susjedi najbolje prema nama raspoloženi, njihove izjave najbolji su dokazi.

Kakva bi bila danas naša zemlja da smo se digli na odbranu Čehoslovačke? Šta bi značila sama mobilizacija, a da i ne govorimo o svim drugim gorkim posljedicama, koje bi se neminovno javile i u zemlji i na strani?

Možda bi sve to bolje bilo za ove naše narodne perjanice; ali kako bi bilo narodu, to svak može da razumi, ako ima zdrave pameti.

Mi se nadamo da će lozinka: »NE DAMO NI PEDALJ ZEMLJE, KOJA JE NAŠA« zadati 11 decembra takav udarac svim mogućim tehničkim vođama, da se nikada od njega neće moći oporaviti. Oni su već danas mnogi vođe bez vojske, jer treba da kod svakoga izgube svaki spoljno-politički kredit. Oni sami možda ne vide, kako su postali živi mrtvaci, sjenke smrti. Oni su očajniji od samih utopljenika, jer ni slamke nemaju da se za nju uhvate. Oni su dolijali. Krinka je pala.

Epilog govora

g. dr Mil. Stojadinovića

održanog pred preko 30 000 učesnika na zboru u Bos. Novom, 20 o. m.:

DVADESET GODINA JE PROŠLO OTKAKO JE STVORENA NAŠA VELIKA I UJEDINJENA DRŽAVA. MI VIDIMO KAKO JEDAN PO JEDAN UMIRU VELIKI SINNOVI NAŠEGA NARODA, HEROJI I STVARAOCI JUGOSLAVIJE.

Zaklopio je oči Veliki Kralj Petar Oslobođitelj! (Klicanje Slava Kralju Petru!) Tragičnom smrću završio je svjetli život Viteškog Kralja Aleksandra Ujedinitelja! (Ponovno usklici Slava Kralju Aleksandru Mučeniku!) Umro je naš veliki državnik i učitelj Nikola Pašić! (Dugotrajni usklici: Slava mu!) Danas baš leži na mrtvačkom odru još jedan velik graditelj Jugoslavije dr Ante Trumbić. (Usklici: (Slava mu!) Što su nam ostavili u amanet ti veliki ljudi našeg naroda. Ostavili su nam svijetao primjer svog života o tome kako se živi i mre za svoju državu i za svoj narod. (Dugotrajno burno odobravanje!)

KAKOVU SU NAM JUGOSLAVIJU ONI OSTAVILI?

Ante Trumbić i Nikola Pašić potpisnici su čuvene krifske deklaracije 7 jula 1917. To je jedan od prvih dokumenata za ostvarenje Jugoslavije i tu odmah u uvodu deklaracije veli se od riječi do riječi:

»PRETSTAVNICI SHS PONOVRNO I NAJODLUČNIJE NAGLAŠAVAJU DA JE OVAJ NAŠ TROIMENI NAROD JEDAN ISTI PO KRVI, PO JEZIKU GOVORNOM I PISANOM, PO OSJEĆAJIMA SVOG JEDINSTVA, PO KONTINUITETU I CJELINI TERITORIJI NA KOJEM NEPODVOJENO ŽIVI I PO ZAJEDNIČKIM ŽIVOTNIM INTERESIMA SVOG NACIONALNOG OPSTANKA I SVESTRANOG RAZVITKA, SVOG MORALNOG IMATERIJALNOG ŽIVOTA«.

»Ideja o njegovom nacionalnom jedinstvu nikada se nije gasila. Pa zar, braćo, ono što su veliki Srbin Pašić i veliki Hrvat Trumbić, čiju smrt danas Hrvatska oplakuje, rekli još na Krfu prije 21 godine, kao jednu veliku vjekovnu istinu, i to što su rekli oni su i napisali i svečano potpisali, i zar mi, njihovi sljedbenici i potomci, pa zvali se Srbi ili Hrvati treba dakle da iz mržnje i inata da poričemo. (Burno klicanje: Nika da! Živio naš vođa!) Zar mi danas da izdamo ideju o nacionalnom jedinstvu našega naroda? (Cijela skupština ponovno kliče jednoglasno: Nećemo! Živio naš vođa! Živio dr Stojadinović!)

Ne braćo, mi i vi nećemo nikada biti izdajice,

MI HOĆEMO JEDNU I NEDJELJIVU JUGOSLAVIJU!

VRLO USPJELI ZBOROVI J.R.Z. u šibenskoj općini

U nedjelju, 20. ov. mj., poslanički kandidat JRZ g. dr Slavko Grubišić održao je nekoliko vrlo uspješnih zborova u selima šibenske općine. U pratnji predsjednika općine gosp. Petra Sunare i još nekoliko članova JRZ poslanički kandidat g. Dr Slavko Grubišić održao je zborove u selima Perković, Slivno, Danilo, Danilo Biranj, Kraljice, Čvrlijevo, Konjevrate Donje, Gradina i Bilice. Svi ovi zborovi održani su pod vedrim nebom i u prisustvu velikog broja pristalica i prijatelja JRZ. U Slivnu kandidat g. Dr Slavko Grubišić dočekan je oduševljeno od velikoga broja članova JRZ uz pucnjavu pranglja. Auto u kome se vozio g. Dr Slavko Grubišić djevojčice su iskitile cvijećem i zastavicama. Na putu za Danilo već izdaleka vidjela se velika državna trobojka koju su pristalice JRZ podigli na jedno visoko stablo, a isto tako veliki broj kuća bio je okićen državnim trobojkama. Oko 120 ljudi priredilo je odnševljeni doček g. Dr Slavku Grubišiću i njegovoj pratnji. U Kraljicama održan je zbor kakav još nijedna politička stranka u tom selu nije održala. Skoro cijelo selo bilo je na okupu i u špaliru uzornih vojničkih dvoredova priredilo je srdačan doček g. Dr Slavku Grubišiću. U Čvrlijevu i Gradini svi seljaci skoro kompaktno prisustvovali su zborovima i ako su morali nekoliko sati da čekaju na dolazak svog kandidata, koji je bio po svim selima zadržavan više nego što se očekivalo. U Bilicama održan je zbor pred ta-

DNEVNE VIJESTI

Francuska ne namjerava napustiti Njemačkoj jedan svoj prekomorski posjed. G. Bonnet je izjavio: »Dosađajući franusko-njemački pregovori za zaključenje nenavalnog pakta povoljno se razvijaju, ali u dosadašnjim pregovorima nije bilo govora o ustupanju francuskih kolonija Njemačkoj. Što se tiče samog francusko-njemačkog sporazuma, ministar vanjskih poslova je dodao, da će taj sporazum biti poput onoga, samo još određeniji koji su potpisali Chamberlain i Vođa Reicha Hitler nakon Münchenskog sporazuma.

Dalmatinsko-istarski Bodul*) jedan od prvih evropskih crkvenih reformatora i prefeta sv. Save Nemanje.

Taj biskup u Meziji Wulfilas ostavio je među našim svećenstvom privrženi-ka teorije njegovog suvremenika i svećenika iz Aleksandrije Arija (* 336), kojega je Nicejski koncil osudio, što je naučavao, da otac-bog nije istovjetan sa sinom-bogom već bitnosličan. - Ta teorija motala se i po našim krajevima.

*) Naziv Bodul i Bodulija jest grčkog porijekla, a ne slavenskog, kako se do sada držalo. Grci nazivali sve naše jugoslav. otoke Boa—doulia — zmijska ostrva, insulae viperae. Boadul jest rob sa zmijskih ostrva, analogno hierodul-rob kojega su svećenici grčki rabili u hramu. Budući da se naš čovjek uvrijedi kad mu se reče bodul, to izgleda da je smisao tog prišvarka otočana: zmijožder, magnavipere. »Mi nismo judi, mi smo Boduli«.

Živa predizborna agitacija J. R. Z. u šibenskom srezu

Sve što se više približava 11. decembra izborna agitacija u šibenskom srezu postaje sve to življa. To naročito važi za ovdašnju organizaciju JRZ, koja je čitav svoj aparat stavila u pokret. Stranačke prostorije u gradu od jutro do miaka pune su članova iz grada i okolnih sela. Propaganda putem plakata, letaka i brošura vrši se svakodnevno i tačno prema uputama Glavnog odbora u Beogradu. Cijeli grad a i sva sela u šibenskom srezu obljepjeni su izbornim plakatima.

S druge strane prvaci JRZ iz Šibenika stalno su na terenu. Prema dosadašnjim rezultatima agitacije mo-

že se sa sigurnošću očekivati velika pobjeda politike g. Dr Milana Stojadinovića. Sve što je nacionalno, probuđeno je i stoji čvrsto u redovima JRZ. Naročito je simptomatično da i pristalice drugih političkih stranaka prilaze svakodnevno u grupama u redove JRZ. To osobito vrijedi za Mačekovce, koji su potpuno razočarani negativnom politikom svoga vodstva, koja kroz 20 godina nije uspjela da svojim pristalicama iskupi ma i jedno obećanje. Redovi Mačekovaca potpuno su razbiveni i danas je svak uvjeren da ni u buduće politika Mačekova ne može dovesti do kakvih pozitivnih rezultata.

Konferencije ministra g. Dr. Nike Novakovića u šibenskom srezu

Kao što smo već u prošlom broju izvijestili Ministar g. Dr. Niko Novaković nakon održane uže konferencije u prostorijama JRZ u Šibeniku, otputovao je sutradan u pratnji poslaničkog kandidata JRZ gosp. Dr. Slavka Grubišića, predsjednika općine g. Dr. Petra Sunare, sekretara sreske organizacije JRZ g. Zlatka Kačića, gradskog vjećnika g. Vlade

mošnjom školom kome je prisustvovalo oko 150 ljudi. Kao i u ostalim selima tako i u Bilicama zboru je prisustvovao veliki broj dojučerašnjih Mačekovaca, koji su oduševljeno klicali Kralju i Jugoslaviji. i u svima ostalim selima odaziv i uspjeh bio je odličan. G. Dr Slavko Grubišić u svojim govorima u kojima je izložio današnju političku situaciju u zemlji osvrnuo se između ostalog i na agitaciju koju vrše politički protivnici u kojoj pozivlju narod na vršenje terora, odupiranje vlastima i bratsku mržnju. Istakao je da se tim sredstvima služe samo oni koji hoće da prikriju ispraznost svoje politike. Ko vodi pozitivnu politiku istine tome ta sredstva ne trebaju. Politika je stvar razuma i istine i ona treba da se propovijeda širenjem mira, reda i bratske ljubavi.

Laurića i još nekoliko članova JRZ u skradinsku općinu. Ministar g. Dr. Niko Novaković održao je najprije konferenciju u Skradinu kojoj su prisustvovali gg. Nikola Dragišić, predsjednik skradinske općine. Dr. Kosta Dobrota, advokat i još nekoliko članova JRZ. Na ovoj konferenciji pretresena je politička situacija u skradinskoj općini i stvoreni su konkretni zaključci u vezi sa pripremama za veliki zbor JRZ, koji će se održati u Đevrskama 27. ovoga mjeseca. Iz Skradina Ministar g. Dr. Niko Novaković nastavio je put za Bribir, gdje je također održan jedan uži sastanak sa prvacima stranke Iz Bribira Ministar g. Dr. Niko Novaković prosljedio je za Đevrske gdje je održana konferencija sa prvacima JRZ iz Đevrsaka. Varivoda, Gošića, Smrdelja i Bratiškovaca. Na ovoj konferenciji Ministar g. Dr. Niko Novaković održao je poduži govor u kome je koncizno prikazao sve uspjehe politike g. Dr. Milana Stojadinovića pozivajući prisutne da svim silama porade za što veću pobjedu JRZ, koja zemlji donosi mir, sigurnost i blagostanje. Iz Đevrsaka Ministar g. Dr. Niko Novaković nastavio je put za Kistanje gdje je također održao jednu konferenciju a odatle je otputovao za Knin.

Osim toga gotski su se svećenici Wulfilovi ženili kao i naši za vrijeme Zdede, a nadbiskup splitski Dabral (1030-1050 imao je oko 10 djece), a da se o nižem svećenstvu ne govori. -Toga radi latinska crkva, koja toga nije tipjala, a pogotovu ne zadržati latinaši iz samostana Cluny-a imajući jedno loše iskustvo i žestoke borbe sa Gotima i gotskom crkvom nazvala je naše glagoljaše Gotima.

Na čelu pokreta protiv latinske crkve i rimske kurije ustao je krčki biskup Zdeda. I borba je započela. Godine 1059 sazvan je sinod u Splitu pod predsjedanjem nadbiskupa Ivana, starca i Slavena od pete do glave, a čega radi je bio trn u oku Rima. - Zdeda je morao odgovarati, a s njime i Potjeha po mogućem istraživanju prior samostana Sv. Mikule na Grozdi i Vuk prior-samostana u vinodolskom Beogradu. i (Mimademo tri Blegrada (Beograd) (Singidunum) (Biograd na moru) (Alba maris) i vinodolski (Castrum Alba).

Pošto se je nadbiskup Ivan kao i biskup rapski, zatarski, te kotorski, kninski, stonski, dubrovački, risanski te barski, kninski, beogradski i puljski (ovaj potonji u Istri) rimska stolica jednostavno svrgne ore biskupe zajedno sa mitropolitom Ivanom, a na mjesto splitskog nadbiskupa imenuje zadržtoj latinaša Lovru do tada biskupa u Osoru. Jedini biskup koji je ostao ojeran latinskoj crkvi bio je ninski Andrija. Lovro je nastojao na svaki način slomiti nacionalni rjersko-crkveni pokret. Zdeda bude 1066 u Splitu ubijen, a njegov pokret nastavi sa svom žestinom dalje dok su se ispražnjena mjesta biskupa upotpunjavala sa latinašima.

Zanimivo je gledati popis svih biskupa u našim krajevima, te upravo u vrijeme Zdedino od 1059-1066 vidimo prazninu, to jest rimska je crkva učinila slično Mečanima na grobovima duždeva, kad je Marin Falierovu ploču ostavila praznu. - Silentium super sum!

Iza smrti Petra Krešimira, koji je

Javni radovi

u šibenskom srezu

Zahvaljujući svestranom zanzlmanju Ministra g. Dra. Nike Novakovića, poslaničkog kandidata g. Dr. Slavka Grubišića i Šibeničke općine mjerodavni faktori posvetili su veliku pažnju potrebama šibenskog sreza. Tako su ovih dana odobreni mnogi veliki radovi, koji su dijelom već otpočeli. Kreditom od 2,700.000 dinara podiže se nova moderna zgrada u šibenskoj bolnici čime će biti udovoljeno sanijskim potrebama ovog siromašnog kraja, a time ujedno popravice se ono što je propušteno u ranijim godinama. Šibenska obala već se popravlja, a uskoro će se početi i sa izradnjom nove operativne obale u Šibeniku za koju je već odobren kredit.

Osim navedenog odobreno je za potrebe šibenskog sreza oko 200.000 dinara i to iz prve tranše za javne radove. Ovih dana g. Dr. Slavko Grubišić u pratnji šefa Tehničkog odsjeka pri Sreskom načelstvu g. ing. Stuparića obišao je nekoliko sela u skradinskoj općini za koja su predviđeni javni radovi. Odmah se otpočelo sa izgradnjom mosta u Smrdelju na koji se rad čekalo već nekoliko godina zaključeno je da se odmah otpočne sa izgradnjom puta Bratiškovci-lčevo, koji je rad od prvoklasne važnosti za pomenuta sela. Istovremeno predviđena je izgradnja puta Planičnik-Ostrvica.

Ovih dana u zlarinskoj općini započeli su radovi na izgradnji puta Kupalište-Zlarin-Malpaga, a isto tako puta Prvić Luka-Šepurine. Skorih dana otpočee radovi i u drugim selima koji su već odobreni.

Prema dobivenim informacijama odobrena je već nova tranša za javne radove u visini od 2,000.000 din. od čega će svakako jedan lijepi dio otpasti i za javne radove u šibenskom srezu.

Novo žandarmerijske stanice u Zatonu i Rupama

Prema dobivenim informacijama osnovane su dvije nove žandarmerijske stanice i to u Zatonu općini šibenskoj i Rupama općini skradinskoj.

umro usred najvećih nemira i borbe između rimske kurije i naše nacionalne crkve, a Potjeha i Vuk bili otkerani u progonstvo nakon mučenja kao i borba sa oglejskom patrijaršijom i rimskom kurijom, nastupa kralj Slavac i nastavlja borbu sa papom Grgurom VII.

Videći da nemože odoliti, a s druge strane žaleći protijevanje krvi vlastitog naroda, odlučio poput starog ilirskog kralja Dauna da se otsele u Južnu Italiju i ondje osnuje svoje novo kraljevstvo. I tako dolaze naši emigranti u vlast Normana na Siciliji, oko Napulja, dok ih se oko 50.000 otsele u Španiju Slavčeva se želja nije ispunila, jer je Grgur VII mogao lakše da mu ondje putem Normana zavrne kožom.

(Nastaviće se)

HOTEL i RESTAURACIJA

„SLAVIJA“

S P L I T M. JOZEVIĆ

VIJESTI IZ ŠIBENIKA I BANOVINE

U M R O Dr ANTE TRUMBIĆ

Poslije dužeg poboljšavanja umro je 18 o. mj. u 8:30 sati u Zagrebu dr Ante Trumbić.

Pok. dr Trumbić rodio se je u Splitu, 17 maja 1864. Osnovnu i srednju školu svršio je u rodnom mjestu. Pravo je studirao u Zagrebu, Grazu i Beču, gdje je diplomirao i doktorirao. Neko je vrijeme proveo u sudskoj službi, pa se onda posvetio advokaturi.

U politici se je isticao od prve svoje mladosti, pa sve do smrti.

Godine 1895 bio je prvi put izabran za narodnog poslanika na dalmatinskom saboru, a odmah zatim i na carevinskom vijeću, kao član stranke prava. Kada je došlo 1905 do stapanja narodne stranke i stranke prava u Hrvatsku stranku dr Trumbić je u toj stranci ostao i u njoj se isticao svojim rijetkim sposobnostima. Svjetski rat ga je zatekao u emigraciji. Za vrijeme emigracije živo je radio sa ostalim jugoslavenskim emigrantima za narodne interese. Kao predsjednik Jugoslavenskog odbora u Londonu razvio je veliku djelatnost na osnivanju jugoslavenske države. Tada je s pokojnim Pašićem izrađivao plan o budućem uređenju naše države. S njim je zaključio Krfski pakt 20 jula 1917. Tim je paktom bio udaren temelj države Srba, Hrvata i Slovenaca pod dinastijom Karađorđevića.

Poslije narodnog ujedinjenja dr Ante Trumbić bio je postavljen za prvog našeg ministra vanjskih poslova i za delegata na konferencijama mira u Parizu. Ostavka na ministarstvu podnio je poslije rapskog ugovora 1921. Glasao je protiv Vidovdanskog ustava kao poslanik 28 juna 1921 i još neko vrijeme ostao u parlamentu. Dr Trumbić 1924 g. bio je jedan od osnivača »Hrvatske zajednice«. Za narodnog poslanika za grad Zagreb biran je 1925 na tom programu. 1928 pristupio je k stranci g. pok. Stjepana Radića. Na izborima 1935 izabran je za nar. poslanika u Imotskom srezu na listi dr Mačka.

Politički rad pok. dr Trumbića bio je plodan. On spada u glavne neimare Jugoslavije. Njegova riječ se je visoko cijenila i u domovini i na strani. Široka erudicija, rijetke umne sposobnosti, velika spremna, daleki pogledi na društvo i svijet, naročiti dar besjedništva, kao i otvorenost duha, pronicavost na političkom polju sve je to visoko uzdiglo njegov prestiž. Njegova svijest o prirodnim i ostalim individualnim sposobnostima i velikim zaslugama u njemu su stvorili veliki ponos, koji ga je potstrekavao na sve veća djela, koja treba da mu prizna zahvalni narod i domovina, ma da ga je njegov ponos zanio u posljednje vrijeme onamo gdje mu nije bilo mjesto. Ali veliki ljudi imaju pravo i na velike pogreške. Svakako figura dr Ante Trumbića ostaće u granitnom reljefu otisnuta na najljepšim stranicama Jugoslavenske historije.

Neka mu je vječna slava u Jugo-

KANDIDATI J. R. Z. u Primorskoj banovini

Banovinski odbor JRZ predložio je na listi pretsjednika g. dra Milana Stojadinovića slijedeće kandidate u svim srezovima primorske banovine i to:

Za srez benkovački: dr Vuk Vujašinić, bivši narodni poslanik iz Kistanja i Ljubomir Jurković; profesor iz Benkovca.

Za srez biogradski: Jovo Šeat, trgovac iz Biograda; i Josip Antunović profesor iz Biograda n-m.

Za srez hvarski: Dinko Pavičić, veterinar iz Splita i dr Josip Avelini ljekar iz Hvara.

Za srez imotski: dr Mirko Tonković, ljekar iz Imotskog.

Za srez kninski: dr Niko Novaković, ministar u Beogradu.

Za srez prečki: dr Ivo Valčić, advokat iz Preka i dr Vjekoslav Miletić ministar na r. u Beogradu.

Za srez šibenski: dr Slavko Grubišić, ljekar iz Šibenika.

Za srez slunjski: Kulišić Mirko, predsjednik općine iz Vrlike. SeverVarda apotekar iz Sinja i Miloš Tripalo posjednik iz Sinja.

Za srez splitski: koji bira 2 poslanika, kandiduju: dr Tomo Mimica, odvjetnik iz Omiša i Niko Čipiko, posjednik iz K. Stafilića te Kruno Kovačev, posjednik iz K. Lukšića i Kajo Lalić, industrijalac iz Solina.

Za srez brački: Kirigin Baldo, posjednik iz Miraca.

Za srez makarski: Ante Mastrović, ministar u Beogradu.

Za srez korčulanski: Joakim Kunjašić, bivši narodni poslanik iz Blata.

Za srez metkovički: dr Ivo Bosnić, jav. biljež. iz Metkovića.

Za grad Split: dr Vlade Matošić, predsjednik Gradske općine iz Splita.

Za srez konjički: Svetozar Mužijević, trgovac iz Konjica, Alija Kadić, bivši nar. poslanik iz Konjica i dr Gavran Kapetanović, advokat iz Sarajeva.

Za srez ljubuški: Krunoslav Žancko, novinar iz Beograda i Kovač Pavo, trg. iz Ljubuškog.

Za srez mostarski: Husaga Čišić, senator iz Mostara i Jovan Radulović, prof. iz Mostara.

Za srez stolački: Vljako Lalić, novinar iz Beograda i Avdo Rizvanbegović, ban. čin. iz Stoca.

Za srez prozorski: Omer Čehić imam iz Prozora.

Za srez duvanjski: Salih Muzafirović, ban. vijećnik.

Za srez livanjski: Sulejman Dizdar bank. direktor iz Livna i Mirko Samardžić, trg. iz Livna.

Za srez bugojanski: dr Milan Urmanski, dir. »Šipada«.

Predizborne iskricice

Valjani glasači šibenske općine

Ukupni broj valjanih glasača za grad Šibenik iznosi 4650; a za odlomke gradske općine 6411. Dakle ukupni broj svih valjanih glasača iznosi 11.061.

G. Petar Živković u agitaciji

U selima Gušanovcu, Čubru, Prahovu, Radujevcu i mnogim drugim mjestima narod je g. Živkovića gađao jajima, a u Mokranju mu je razlupao automobil i bacio ga urijeku. Tako prolazi slava svijeta.

Zgode i nezgode jednog tehničkog kameleonta

»Lijepi Grgo«, inače po zanimanju senator, zbog afirmacije, kao da je napustio Split i često se vida po Šibeniku i okolici. Možda mu je Split nekako nezgodan u ovim danima predizborne psihoze, zbog sjećanja na prekolanski »atentat«. Poznato je cijelom političkom svijetu, kako je bio žrtva u službi visokih patriotskih ideala, ma da su vragoljasti Beogradani, gledajući ga onako povezane glave koješta pričali o barovima...

Ali pustimo na stranu sve koještarije. Nego ni ovamo mu nema ni ruža ni cvijeća. Svakako, ovde mu je zdrava i čttava skupa senatorska glava. Na našoj Poljani ili u Murteru ili u Pirovcu može bar da razvija svoju tehničku teoriju o hrvatskom pltanju, i ako proguta mnogu gorku pilulu. Ipak može po miloj volji da napiše po koji raport za glavni tehničko-jenevevačko-mačekovski štab. Oni gore znaće da ocijene zasluge i nagrade ih u svoje vrijeme, a zna se čime... ministarskom foteljom. Istina, onaj neprijatni sukob u Pirovcu s g. Dobrovićem ostaće mn u svježoj uspomeni. Ne zaboravljaju se lako krupniji izrazi i mlataranje štapa, pa da se je izvježbao bolje od najboljeg Mačekova »zaštitaša«.

Dok je ovaj tehnički Hrvat sjedio na nekoj ministarskoj fotelji drukčije je nekako gledao ovo krupno hrvatsko piianje. Ali šta zato »vremenase mijenjaju«, pa zašto se ne bi i on promijenio u današnjim vremenima? Za ilustraciju njegovog visokog pojma o ministarskoj stolici, poslužiću se jednim primjerom između mnogih drugih. Neki direktor iz naših krajeva upao je u nemilost, u Užicu, jesenevačkog senatora g. Vujića. Direktor je pogriješio, što je savjesno vršio svoju dužnost i nije htio da radi protiv zakona. Senator mu stvori krivicu hrvatske propagande kod načelnika za srednje škole g. Balubdžića. Epilog je bio ove tragikomedije premještaj direktora u Sinj. Tad planu g. ministar Grgo, pa sa jednim drugim poslanikom, viknu na g. Balubdžića: »Cijeli dalmatinski (sic) narod neće toga gospodina«. Ministar je rekao, kocka je pala, direktor je bio pensionisan sa 70 posto plate.

Onda se je tako rješavalo hrvatsko pitanje. Nije to bio nikakov gordijski čvor. Tako su bili zadovoljni i crni oci i šumadijski senator, a čudotvorna sinjska Gospa neće mu zaboraviti.

To se zove tehničko-religiozno-patriotsko-humano-hrvatsko-logički kameleontizam.

Konferencije J. R. Z. u općini Tijesno

U subotu, 19 i nedjelju 20 ov. mj., održani su uspješni sastanci u selima općine Tijesno i to u Pirovcu, Tijesnome, Betini i Murteru. Na ovim sastancima govorio je član odbora mjesne organizacije JRZ iz Šibenika g. Mario Šlipčević. Na konferencijama g. Šlipčević izložio je prisutnim članovima JRZ današnju predizbornu situaciju i izgled JRZ na prestojecim izborima, te upoznao prisutne sa izlaganjima Ministra g. Dr Nike Novakovića na nedavnoj konferenciji u Šibeniku. U dogovoru sa prvacima JRZ izvršene su sve pripreme za manifestacione zborove, koji će se održati u tiješnanskoj općini 4 decembra na kojima će govoriti poslanički kandidat g. Dr Slavko Grubišić, a po mogućnosti prisustvoće i Ministar g. Dr Niko Novaković. Narocito je značajno, da je ovom prilikom g. Mario Šlipčević bio pozvan od jedne veće grupe Betinjana da dođe u njihovo selo i održi konferenciju, jer, kao što je pozvano, do sada Betinjani nisu pokazivali neku veću aktivnost za politiku JRZ.

ŠIRITE ODBRAJU

slaviji za kojnu je mnogo uradio u najodludnijim momentima njenoga stvaranja.

Masarykovo Filharmoničko Društvo „KOLO“ u Šibeniku

primorano je davati svoju premijeru operete »Zemlja smiješka« u subotu 26 o. mj. Početak u 9 sati naveče.

Uzrok je ovome odlaganju bolest soliste.

Upozorenje organizacijama JRZ radi nabavke uputnica za dovoz hrane

Upozoruju se sve organizacije JRZ u šibenskom srezu da je u pogledu uputnica za dovoz hrane sa sniženom cijenom Sreski odbor u Šibeniku otposlao svima organizacijama detaljna uputstva po toj stvari.

Vodjenje poslova Sreskog načelstva preuzeo je savjetnik g. Ugrinović

Pošto je sreski načelnik g. Šime Urlič nastupio duže bolovanje to je ovih dana doputovao iz Splita savjetnik šanske uprave g. Ugrinović, koji je preuzeo vodjenje poslova Sreskog načelstva.

Zakon o razduženju zemljoradničkih dugova

Na zboru u Negotinu g. dr. Milan Stojadinović iznio je u svome velikome govoru, kako je brisano dvije milijarde i 700 miliona dinara seljačkog duga. Težak je morao prije samo na ime interesa na 7 milijardi koje je dugovao, da plaća oko jednu milijardu 500 miliona dinara godišnje. Danas on sa interesom i sa otplatom plaća ispod 20 miliona dinara! To znači da je on sada dobio još jednu žetvu godišnje besplatno.

Razgovor na poljani

Krste — Dobro jutro, Mate!

Mate — Bog dao dobro, Krste!

Krste — Kako, Mate, stoji naša seljačko-demokratska politika, poslije onoga govora dr. Stojadinovića i poslije izleta po selima naših teških perjanica, šta govori onaj hercegovački prijatelj s doktorskom diplomom, kako mu se sviđaju naša sela?

Mate — Nije koristi tebi dokazivati da ćemo mi pobijediti 11 decembra. Zar misliš da bi dr. Stojadinović onako govorio da se ne boji našega kupinečkoga vođe. Vjeruj mi više vrijedi ćutanje našega vođe nego sve lijepe riječi vašega dr. Stojadinovića. Svi pametni ljudi ćute, jer se oni pridržavaju one poslovice: „Ćutanje je zlato.“ Ja sam čitao, što se je dogodilo u Čehoslovačkoj, pa sam siguran ba ćemo i mi Hrvati doći do naših prava. Slovaci sada imaju svoju vladu, i ako su izgubili stotine hiljada svoje braće i toliko svoje najplodnije zemlje i najbogatije gradove. Imati vladu, to znači imati svoju nezavisnu i slobodnu državu, to znači sve. Ali vi to ne razumite, jer nema niko da vas urazumi. Kod nas ti je, brate, sve drukčije, kod nas su razlog štapovi. Mi imamo štaponosnu »zaštitu« i pod disciplinom mi ti pravimo smrtonosne skokove, pa ćeš vidjeti u najskorije vrijeme kako ćemo samu Slovačku preteći. Nije, moj brate, šala razdijeliti cijelu zemlju u sedam dijelova, u kojima će naša slobodna Hrvatska imati više prostora i više ljudi nego šest drugih. Poslije jedanaestog prosinca, to ćeš vidjeti, pa ćeš mi onda znati kazati, šta znače Hrvati, a šta Srbi. Kada prebrojimo toga dana vidjećemo, ko je Janko a ko Marko.

I naši su ljudi sve ovo ispričali po selima i doktor iz Hercegovine je sve to potvrdio, pa su naša sela listom uz nas. Doktor se je divio bistrini naših ljudi u izlaganju ovako mudrih misli, ma da su seljaci bili nezadovoljni. Seljaci ne trpe svoje ljude, oni bi htjeli svi u senatore i poslanike, jer kažu, zašto da oni koji su njima jednaki primaju dnevno 300 din., a njih ostavljaju kod njihove motike. Nepametan ti je, brate, ovaj seljački svijet. Nemaju oni ništa zajedničkoga sa

gradskim težacima. Ipak mi ćemo ih urazumjeti, i oni će s nama 11 decembra.

Krste — Sve što ti meni napriča, brate, žalosno je, nema tu ni zrna zdravoga smisla, sve su to priče za djecu, a nikakvi ozbiljni razgovori za pametne ljude. Iz cijeloga tvoga pričanja js vidim da su seljaci još najpametniji. Nisu, brate, oni nikakvi sumnjivi Tome, već ljudi koji znaju misliti. A što ti kažeš, da će oni ipak 11 prosinca svoj glas dati HSS, to misliš sigurno od straha, da im ne posjeku vinograde, ne upale kuće itd.; a ja ti kažem da je pobjeda naša i da više neće biti onoga što je bilo. Što je bilo, bilo je, povratiti se neće. Svi govori dr. Stojadinovića jasno govore o tome. Vjeruj mi, Mate, svršila je sila slabijega. Teško će biti pobijedenim, kao što je to uvijek bilo. Trebalo bi već jednom da naš čovjek malo stane i promisli o čemu se radi, da vidi šta je istina, a šta je laž, šta može biti, a šta ne može. I djeca su pametnija od našeg čovjeka, jer i djeca uvijek, kad nešto vide ili čuju, pitaju: »Šta je to?«; a kad se nešto desi pitaju: »Zašto?« Ljadi smo, brate, pa svi griješimo, pa griješe i oni, u čijim je rukama sudbina naroda; ali ni mi se ne možemo opravdati, ako ne priznamo svoje pogreške; a ni narodni vođe, ako nisu na čistu sa ljudima i prilikama ne mogu drukčije raditi. Treba više iskrenosti, a manje licemjerstva; više istine, a manje laži. više ljubavi, a manje mržnje, pa bi nam svima bilo bolje.

Mate — I ovom prilikom ja ću ti biti iskren i kazaću ti da me ti uvjeravaš; ali opet ja sam u strahu, i strah je jači od razuma. gorko iskustvo u životu naučilo me je da se je najbolje pustiti sudbini onako besvijesno, pa neka te nosi kuda hoće. Ja namjerno neću ni da mislim, neka misle drugi. Glavno je da si zdrav i čitav i da ti ne prijete nikakva opasnost ni osveta. Eto vidiš, kod vas su školovani i dobri ljudi, koji ne znaju za mržnju i osvetu, pa ako vi pobjedite, mi s ove strane nemamo šta da se bojimo. U jednom i drugom slučaju nama je bolje ovako.

Krste — Ja ti kažem da sve ima svoje granice, pa i ustrpljenje dobrih ljudi.

Mate — Znam, brate, ali, ako vi pobjedite, šta misliš da ćemo mi biti ovako ljudi, pa raditi sve na svoju štetu. Bože daj pobjedu vama, pa da

Smrt jednoga plemenitog Kninjanina

U utorak 15 o. mj. sahranjen je sa iskrenim poštovanjem i saučešćem cijelog mjesta, poznati dobročinilac.

OTAC »KNINSKE SIROTINJE«
SILVIJE BOGLIĆ,

apotekar. Knia ne pamti veičanstvenijeg i sa sličnim pietetom posljednjeg ispraćaja do grobišta jednom svojem ljubimcu koji je to i zaslužio plemenitim djelima prema svojim sumještanima i prema cijeloj ovoj općini.

Pokojni Silvije bijaše ovaploćenje dobrote koja se je najviše očitovala u njegovoj samilosti prema sirotinji uopće, a napose prema onima najbjeđnijim, i to u časovima teškim kad ih, što no se veli, i ljudi i Bog ostaviše! Nikada on nije znao kada je dijello, punom šakom, ni pomisliti, je li neko katolik ili pravoslavni, je li Srbin ili Hrvat, je li mu prijatelj ili neprijatelj! On se je starao za hranu i stan, po cijelu godinu, za pogdjekoju familiju, a da to nikome nije kazao, a kamoli da bi se time pohvalio! Koliko je medikamenta davava razdavao, a da nikad od siromašnijih, pa katkad i od onih koji su mogli platiti, nije podmiru tražio! O njemu se može reći da je vršio onu evandeosku: neka nezna lijeva ruka što dijeli desna — sirotama. Koliko je, taj plemeniti čovjek, bio velik, najbolje mu je svjedočanstvo što se nikad nije žalio ni na one koji su mu uzvraćali neharnošću i čak uvredama nakon dobivenih od njega, cijelom mjestu poznatih, i usluga i dobročinstva! Poznat je onaj njegov uzvik, kad bi mu poštovatelji njegovi rekli kako mu neki uzvraćaju crnom neharnošću: „Učinio sam svoju kao čovjek, a njihova djela na čast njima!“

Nije bilo humane, karitativne, kulturne i nacionalne ustanove u mjestu koju on nije i riječju i obilatom i mi počnemo pametno misliti i raditi kako treba. Nemoj misliti da nam nije više dosadilo ovako.

Krste — Ali, dragi Mate, nije časno ni pametno biti uz one koji ti ne misle dobro, pa čekati da ti dobro učine oni protiv kojih radiš.

Mate — E, šta ćeš, ja sam ti takav. Zbogom!

Krste — Zbogom, tužni brate!

prilozima potpomagao: a kolikim je daciama pomagao da dovrše nauke i da nađu mjesto i dođu do položaja, to je samo, donekle, poznato njegovim najbližima.

Na štetu Knina nije mogao, radi narušena zdravlja, da duže ostane u časti općinskog pretsjednika, ali i za ono kratko vrijeme što je bio, ostavio je takovu uspomenu kojoj nema slične, u najčestitijem smislu.

Njegove vrline kao građanina, rodoljuba, poštenjaka i dobročinioca, a nada sve kao čovjeka koji je radio vrlje za dobro svoga bližnjega negoli za sebe samoga, koji ni čime nije okaljao svoj karakter, već je umro u naponu, na vrhuncu poštenja, čestitosti i dobrote, istakla je šestorica uglednih ljudi iz mjesta koji pred milim pokojnikom održaše govore.

No, nada sve — progovorila je duša cijelog Knina, a osobito su govorele suze i jecaji sirotinje: Umro je otac naš! Nema više Silvija našega!

Dobri Silvije! Najljepši i najveći ures krasio je tvoj život i pod tim uresom, pod aureolom poštenja i dobrote, odletio si u Vječnost, uz molitvu i suze onih koje je i Hrist najviše volio! Vapajima sirotinje i dubokim poštovanjem tvojih iskrenih poštovalaca i sa pietetom cijelog Knina otpraćen si do groba! Uspomena na te i tvoja dobročinstva neprolazna će ostati! Blago tebi, jer si do posljednjeg daha vršio najprvu nauku Hristovu: ljubavi djelotvorne prema čovjeku-bijedniku!

Knin Dr. M. PERKOVIĆ.

ŠKOLOVANJE

PISMENIM PUTEM

»Svak je kovač svoje sreće« — veli naša mudra nurodna izreka. I zaista je tako, jer nema zapreke koju čovjek ne bi mogao savladati ustrajnim radom i dobrom voljom. Posebno to vrijedi za duhovno područje, na kojemu čovjek može postići beskrajno velike uspjehe pomoću jake volje. Najljepši dokaz ove tvrdnje pružaju nam mnogobrojni naši i strani učenjaci, koji su snagom svoje jake volje uspjeli da se uzdignu iznad običnih smrtnika. Vodstvo Vidovićeve pokreta u Sarajevu osnovalo je prije 15 godina Dopisnu gimnaziju, kojoj je svrha da svim darovitim ljudima, koji inače nisu imali mogućnosti da pohađaju redovito srednju školu u mladim godinama, otvori put i omogući da steknu gimnazijsku naobrazbu, a da pri tome ne izgube ništa u svom redovnom poslu. Informacije pruža besplatno Vidovićeve škola u Sarajevu.

ZLATARSKA RADNJA

Ante Fantulin · Šibenik

Upisivanje članova naše stranke vrši se u sekretarijatu Izvršnog odbora na Poljan Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom) svakog dana.

„TIPOGRAFIJA“ vod. Hamilkar Vitaliani
ŠIBENIK kraj Katedrale Sv. Jakova
Vi. R. Pelicarić

Preuzima sve poslove spadajuće u grafičku struku

kao: brošure, plakate, pozivnice, račune, tabele itd.

uz najpovoljnije uvjete. - Savjesna i točna podvorba

— Osmrtnice izvršuju se najhitnije —